

Luzianul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituții și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

Noaptea paștilor

Presa străină despre poemul „HORIA“

de A. Cotruș

Poemul „Horia“ de Aron Coiras, apărut la începutul anului de față în Capitala Poloniei, s'a bucurat de aprecieri și în publicistica străină.

Marele ziar „Obsor“ din Zagreb i-a consacrat un foileton semnat de marele scriitor Ivan Esik, secretar general al Academiei Jugoslave.

Un tânăr poet polon, dintre cei mai prețuiți, d. Mieczysław Listewicz, a tradus în colaborare cu prof. Dr. Emil Biedrzycki un fragment pe care la publicat în revista „Tydzień Polski“ din Lwów. Acest fragment a fost reprodus de mai multe ziare și reviste din Varșovia și Poznań, însoțit de succinte informații despre revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan.

Poemul „Horia“, va apărea în curând în a II. ediție, de astă dată în țară, editat de casa „Pantheon“ din Brad.

pe care ziaristul o duce cu o muncă titanică și istovitoare, într'un ritm accelerat, aproape fantastic. Datorită acestor cauze intime, comportarea tinerilor confracți, deși stânjenă poate, felul de a circula al oamenilor obișnuși, se încadra perfect în această după amiază de libertate completă.

Confratele B. P. redactor literar la „subsolul“ paginei a 2-a, mare poet în perspectivă, se oprește în fața grilajului de fier al „Academiei Române“ și ne invită cu un gest larg și generos, ca un adevărat amfitrion, în primitoarea curte a nemuritorilor.

Curios e că și aici a venit primăvara. Omatul care își așternuse un strat gros de zăpadă, pe aleie, a dispărut sub sărutul soarelui de Martie. Intocmai ca grădinile elizee, ciocuri minuscule de toporași și violete sălbatiche răsăr oin iarba necălcată încă de tălpile sacerdoților artei și științei.

Nu s'a arătat încă pe alei nici matematicianul Tițeica, nici istoricul Iorga, nici măcar părintele capodoperei „Copilul cu trei degete de aur“, onorabilul profesor Mihalache Dragomirescu.

Vestițele dialoguri în elizeu nu se mai aud și se zice că o să le suspende statul din lipsă de fonduri ca și pe teatrele naționale din Craiova, Cernăuți, Cluj... Bărfeam despre

lucrurile acestea, unii ca să ne mai răsbunăm pe o studenție eternă, alții dintr'o dragoste a jocului cu înșepături abile de viespe.

B. P. care nu-i putea ierta d-lui Mihălahe Dragomirescu, anii pierduți zadarnic la „ședințele de literatură“, era mai în vervă ca oricând. Polemist invincibil!

Un servitor, văzându-ne masași în fața porții ne poștește blând înăuntru. Intrăm, nu fără un sentiment de jenă. Ni-e frică să nu se împiedece vre unul din noi în covoarele lungi și roșii și să ne facă de răs. Ne primește un glas baritonal, niște ochi iscoditori, niște mâini fine în gesturi de pasăre albă zburând peste ape.

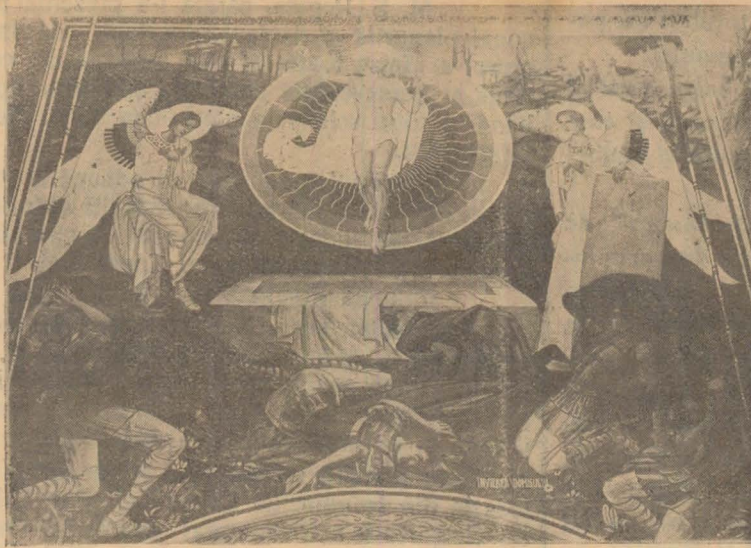
E domnul Octavian Beu, consilier de legăție, care singur, nesprrijinit de oficialitate, a deschis o expoziție de gravuri din epoca sbuciumată a revoltelor ardelenesti, din anii de înălțare și prăbușire, până la ceasul fatal al tragerii pe roată, a lui Horia, Cloșca și Crișan. Timp de un ceas am urmărit atenți și înfiorați, gravură cu gravură, însoțită de explicația binevoitoare și complimentară a domnului Beu.

Unele aduceau în duritatea liniei cu gravurile lui Albrecht Dürer. Gravorul anonim scrijelase în aqua forte, toată tenacitatea personagiilor osândite la sdrobirea pe roată, în piața publică, în fața gloatei compusă din iobagi, culeși cu arcanul din sate și aduși cu forța ca să asiste la execuție, ca să le fie de exemplu înspăimântător.

Apoi, am ieșit iar înstradă.

La ora 4 ne așteptau șpalturile cu țaguri de plumb. Albinele — zefarii — culegeau de zor. Ediție specială „Luna Capitalei“.

S. P.

INVIEREA!

In ore libere.

Bucureștii de azi

Am pornit agale, din capul podului spre Teatrul Național. Sunt însoțit de o ceată gălăgioasă de confracți cari au lăsat la fel ca și mine șpalturile cu litere de plumb, creionul moale de corectură, maldărul de coale proaspete ieșite din rotativă și au evadat la șosea.

Două ceasuri de goană cu mașina ne-au infuzat o proaspătă energie pe care o descărcăm într'un verbalism copios.

Pietonii mirați de acest spectacol, întorc capul după noi, unii ne apostrofează cu jumătate de voce. Nu luăm în seamă rumoarea stărnită și trecem mai departe, înainte, înainte, spre țință:

Mecca... str. C. Mille, str. Brezoianu.

Suntem parcă orbiți de lumină, de primăvară, biete cărtițe, ale literelor de plumb, obligați să înghițim, aerul închis și insalubru, otrăvitor, al tipografiei,

Firește, pietonul grăbit și neștiutor, care își citește acasă ziarul în tihnă, lângă cafeluța cu rom și caimac, nu bănuiește cătuși de puțin efortul continuu, viața hărțuită și ruptă în bucăți cu fiecare eveniment cotidian,

Patruzeci de zile de-a rândul creștinul a trăit lepădat de orice plăcere, de orice ispită, muncindu-și trupul în strașnică cumpătare și sufletul în aspră pocăință; el, cu inima obișnuită, a urmărit lungile chinuri și umiliri ale Mântuitorului omenirii, pe care în săptămâna Paștilor preotul în biserică le-a povestit prin îndelungi și dese citiri, prin jalnice cântări; el a stat față de sfâșietoarea agonie a fiului lui Dumnezeu și cu toată procesiunea funebră a unei înmormântări a văzut în seara de Vineri epitaful pe care se arată trupul sîngerat și zdrobit al lui Iisus reîntrînd cu pompă solemnă în tainic altar ca într'un mormânt tăcut.

Sub așa negre întipărituri a ieșit el din biserică cu capul plecat, cu inima înfrântă și sfântul locaș și-a închis porțile într'o jalnică tăcere. O noapte și apoi o zi întreagă au trecut, posomorâte, fără nici o ușurare pentru inimă, fără nici o mângăere pentru biata fire omenească. O negură de jale, o amorfie sufletească s'a revărsat peste lumea creștină la amintirea îngrozitoare a crimei ce s'a comis, sunt acum câteva sutimi de ani.

A doua seară vine și presimțirea așteptată, dar nu încă mărturisită, a unei apropiate bucurii face pe creștin să-și cante și alinarea și întărirea într'un somn prematur. De timpuriu celata e sfundată în întuneric, în liniște, în nemișcare. Abia dacă în fundul altarului dinaintea icoanei mântuitoare mai veghiază lumina șovăindă a unei candelă.

Dar în tăria nopții servitorii templului pășesc dibuind pragul cel năpăstuit; ei pătrund în locașul desert care răsună a gol sub pasurile lor sfiețe; unii aprind scânteia de iască în adâncile candelă de argint; alții fac să vibreze din ce în ce mai tare toace și clopotul care deșteaptă din somn pe credincioși.

Unul câte unul sosesc acum și aceștia, strecurându-se de a lungul pereților întuncoși, pe cari abia se resfrânge sticlirea transparentă a candelălor; o șoaptă de pași umiliți, de tăcute mătăni, de cruci cuvioase, o murmură de închinăciuni și de binecuvântări încep a se înălța de pretutindeni. Atunci ușile altarului se deschid; preotul, în vestiminte strălucitoare de fir, apare cu făclia aprinsă; el dă semnul obșteștei luminări și fiecare creștin aleargă să ia pentru sine foc dela acea lumină; în câteva minute mii de făclii își înalță flacăra lor lumina-toare sub bolta templului; cădelnițele răspândesc cercușii din ce în ce mai întinse de mirezme; glasurile întărite tresar de cântece de bucurie. O știre mântuitoare vestesc ele toate: „Chrisos a înviat! Christos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le!“

Înmile credincioșilor tresaltă de bucurie; mințile lor simt porniri uimitoare către gloria și măreția cerească în acele valuri de lumină, de profumuri, de cântări, în acea jalnică veselie a bisericii creștine, toată firea serbează cu încântare mărețul mister al învierii, întărirea credinței, înturnarea speranțelor, renașterea a tot ce e bun, frumos și adevărat, a tot ce se poate chema pe lume Amorul divin.

A. Odobescu

Oameni celebri

250 de ani
dela nașterea lui Bach

Anul aceasta, se va serba cu tot fastul cuvenit a 250-a aniversare dela nașterea lui Bach. Genialul muzicant s'a născut în primăvara anului 1685, în micul orașel Eisenach, umbrit de înălțimile Wartburgului. Adolescența sa a crescut și s'a dezvoltat într'un climat propice divinelor melodii. Ținutul Wartburgului fusese în timpul evului mediu mătură nenumăratele concursuri laice și bisericești. Corurile corporațiilor i-au deschis tânărului Bach, orizonturile largi ale muzicii și i-au imprimat în suflet acea dumnezească frământare a patosului muzical. Luther, marele reformator bisericesc, a putut găsi în acest singuratic ținut alpin, răgazul și liniștea acelor adânci soliloquii.

Destinul a voit ca un fitu al acestui ținut, să rezume tot ce a creat ca disciplină melodică, veacurile anterioare, într'o muzică gravă și grea, în care accentele de mare simfonie umană își găsesc o prezentare simbolică. El a ales din acel noian de muzică populară și bisericească, ethosul caracteristic al genului muzical și a transfigurat melodia vulgului, într'o muzică cu largi rezonanțe. Bach n'a compus pentru generația lui. Foarte puține bucăți din compozițiile sale au fost cântate, pe când el, marele creator, se mai afla în viață.

Trecuse un veac și încă ingnoranța și prostia omenească mai ținea sub obroc, tainele acestei muzici inspirate.

După moartea maestrului, o minunată compoziție a lui s'a vândut numai pe prețul metalului din clișeu.

Pe mormântul neîngrijit al genialului compozitor creșteau încă florile câmpului, fiindcă nici o mână pioasă nu se găsise să-i pună la cap o lespede amintitoare.

Bach a fost un om modest și a creat cu râvnă, cu o tenacitate uimitoare, muzica aceia profundă în care a inovat totul și ca putere melodică și ca tehnică a armoniei.

Până la el nu exista un bagaj muzical organizat, afară de muzica bisericească și care se manifesta în timpul procesiunilor și slujberlor liturgice.

Muzica nu cunoștea ansamblul de mare simfonie al orchestrelor, orga dominându-le pe toate. Bach a făcut o operă de didacticism prin acele faimoase figuri în cari tema variațiilor e nesfârșită, dar în același timp a continuat și a lărgit drumul muzicii, printr'o anvergură incomparabilă. Nu credem că exagerăm aci, când declarăm, că fără de munca de cântăță a genialului Bach, grandioșenta muzicii beethoveniene nu ar fi putut să existe. Fiindcă Bach a fost și pedagog și maestru.

Cu ocazia celor 250 de ani dela nașterea lui, ce prinos mai entuziast de recunoștință i-am putea aduce, decât o săptămână muzicală dedicată în întregime operei sale?

S. P.

Cerc Cultural

Duminecă în 14 l. c., a avut loc la școala pr mară din com. Lunca „Cercul cultural“ al învățătorilor aparținători secției Baia de Criș sub preș. dlui Petru Incicău și în prezența dlui sub rev. Ioan Micu. Dimineața la ora 9 atât învățătorii cât și elevii școlii au participat la serviciul Divin oficiat de părintele Ioan Șipos iar răspunsurile liturgice au fost date atât de învățători cât și de corul minierilor din localitate, a făcut o frumoasă impresie priceasna cântată de dna Corpedea. A urmat o lecție practică din geometrie la cl. V-VI ținută de dl Tomuș și conferința ținută a d-șoarei P. Popescu care a tratat despre „Cele mai noi metode a pedagogiei moderne“, în urma criticii ambele s'au declarat de foarte bine reușite. La conferința publică a participat un public foarte numeros. Dl P. Incicău a vorbit țăranilor despre diferitele boale la vite. Iar. dl dr Sabin Riscuța a tratat despre „creș-

Perla Mării Negre.

Peste întinsele ape se va lăsa iar amurgul.

Și brizele calme vor ondula din val în val, până la țărm, mirezmele apei sărate, liniștea cerului adânc.

Pe digul Regele Carol I. vor începe din nou să sosească bărcile cu pescari. O creastă de val, înspumată, va trece ca o elice albă peste capete. Un plescăit ușor; undeva lângă țărm sau departe, lângă farul Tuzla care pocnește pe valuri încrucișate lumini, mai adaugă tăcerii un ecou misterios. Se vor lăsa, oare, momiți guvizii de inserarea, de liniște?

Măine vom ști câți au fost pescuiți, îi vom vedea în piață spânzurând ca mărgelile pe sfori.

Pe faleză, între bolovanii roși de apă, umbrele noastre cercetătoare se ating.

Apele au voci cari întrebă: Ce ați venit hoianilor așa de vreme ia Constanța, înainte de a se deschide oficial sezonul?

Și tot apele gureșe răspund în locul nostru. Ce răspund, nu știm.

Lăsăm în urmă Cazinoul care domină marea și promontomul înălțat ca o Acropole pontică și simțim în pietrișul așternut cu îngrijire — prin hărnicia unei municipalități hotărâte să schimbe cu totul fața Constanței — urmele elegiacului Ovidiu.

Ceiace a înfăptuit d. Horia Grigorescu de când e în fruntea comunei, întrece orice închipuire.

D-sa a început cu cheltueli de energie și cu o râvnă de fiecare zi, acele necesare îndiguiri ale malurilor, cari până mai ieri amenințau o bună parte a orașului.

Desele prăbușiri de teren, puneau în panică pe localnici. D. Horia Grigorescu s'a dovedit mai semeț decât Xerxe, care s'a luat și el la harță cu marea, dar și mult mai practic. În loc să dea poruucă să fie bătută cu bicele, s'a consultat cu o sumă de specialiști: ingineri, arhitecți și împreună cu acești a studiat și a întocmit planurile cari să poată fi realizate grabnic în primăvara aceasta.

M. S. Regele, căruia i-a prezentat personal planurile și devizul proiectelor de îndiguire, a rămas foarte afiat de această continuă și perseverentă activitate edilitară, aprobând în totul schemele prezentate de d. Horia Grigorescu.

Spriznul regal vine să adauge la cele spuse de noi, o mărturisire de înaltă autoritate morală și un îndemn de muncă, pentru harnicul și neobositul primar al Constanței.

Fiindcă România are nevoie de un port occidental, care în scurt timp va trebui să devină într'adevăr „Perla Mării Negre“.

Până acum, ne-au luat-o înainte bulgarii. Varna a reușit după război, să atragă din ce în ce mai mulți vizitatori străini, pe când noi românii nu am știut trage toate foloasele din frumusețile Constanței. Dar d. Horia Grigorescu a transformat complect Mamaia, ridicând în scurt interval de timp, admirabilele construcții moderne cari te fac să crezi că te afli pe coasta de Aur.

Dar despre toate minunile aceasta vom vorbi viitorilor viligiaturisti, cari vor inunda în curând Constanța și Mamaia...

terea și îngrijirea copiilor dela naștere și până la doi ani“, arătând cauzele mortalității între copii și combătând cu argumente puternice avortul care se practică pe o scară întinsă cu diferite instrumente care în cele mai multe cazuri provocă moartea mamei.

Elevii școlii sub conducerea d-nei inv. Maria Tomuș au executat mai multe dialoge, monoloage, poezii și cântece ce au plăcut mult publicului. Dl sub rev. Ioan Micu a scos în relief munca învățătorilor și dragostea ce o observă la țăranii din localitate de a lua parte a astfel de festivități.

Remarcăm și noui munca și dragostea ce dl Micu o depune pentru propășirea învățământului primar din această regiune pentru care fapt i-se aduc cele mai sincere felicitări. Dl părinte Ioan Șipos a mulțumit corpului didactic pentru munca depusă. A urmat o masă comună la care au luat cuvântul dl Incicău și Micu cari au propus trimeterea unor telegrame de omagiu dlui ministru Angelescu și dlui Țoni preș. asc. gen. a învățătorilor.

Probleme sociale.

Lupta tineretului

Încotro îți întorci ochii, dai de un tineret conștient care revendică tot mai accentuat, locuri de răspundere în conducerea centrală a națiunii.

Italia fascistă și Rusia sovietică, fiecare pe alte planuri și cu alte scopuri, au mobilizat întregul tineret în slujba ideologiei lor. Organizațiile de Komsomoli în U. R. S. S. grupările tineretului fascist, înregimentat în secțiunile „Guf“, de adolescenți și în secțiunile „Balila“ de copii, lucrează activ pentru propășirea și însușirea de către tineret, a unei vieți libere, sportive, în care munca și disciplina să fie lozincele principale.

La noi în țară, unde politicianismul, în bună măsură, a abdicat dela datoriile lui implicite către tineret, a folosit energiile juvenile pentru necesitatea menținerii unei platforme electorale.

Nici o mișcare tinerească, plină de suflu și de acțiune, nu a pornit încă din inițiativa guvernanților noștri și acelea cari au încercat, temerare, să ia ființă pe propriile lor picioare, au fost dela început imobilizate și au sucombat.

Statul care se intitulează pompos, „cultural“, nu a protejat nici o încercare de soiul acesta, nu încurajând-o bănește, dar dându-i măcar girul oficial care să-i facă posibilă manifestarea, în cadru larg și cu ramificații și întrepătrunderi, în tot câmpul social, indiferent de clasă sau religie.

În primii ani de după război a existat și la noi asociația I. M. C. A., dar această nu a putut strânge între rândurile ei închise, decât un număr limitat de tineret și acela pasiv, din cauza condițiilor înalte de familie.

I. M. C. A. nu era organizația tinerească democratică, în care ar fi putut să se cultive rațional, băiatul rațional din clasa aristocrată, cot la cot cu băiatul muncitorului, al micului burghez și al țăranului.

Elementele tinerești vii, cari formează plasma acestei națiuni, rămăneau mai departe, fie în cloaca mizerabilă a fundurilor de mahalale și provincii, fie între munții și bărganele inaccesibile.

Nici-o bibliotecă ambulantă nu a pornit din marile centre culturale, Iași, Craiova, Cernăuți, Cluj, Cetatea-Albă. spre urgisitele târguri și sate ale acestor ținuturi românești, ca să pună în mână tânărului setos de cultură, cartea de povești adânci și trainice, pe care o căuta.

Rarile biblioteci din orașele mai mari, nepuse la curent cu bibliografia actuală, ofereau tânărului care trăește în anul 1935, cartea și idea perimată a anului 1880. Firește, nu vorbim de cărțile de temelie ale civilizației: de Kant, de Spinoza, de Hegel, de Flaubert și de atâția alții cari vor fi totdeauna actuali. Dar câte biblioteci conțin un volum, nu opera integrală, a autorilor citați de noi, la întâmplare? Prea puține. În schimb, ele sunt pline de cărți lipsite de gust, romane vulgare, alese fără nici o selecțiune și băgate în rafturi, la întâmplare.

Bulgaria și Turcia ne-au luat-o înainte; ele au biblioteci ambulante și atenee culturale în fiecare sat. Tineretul de acolo e organizat; știe ce vrea; știe ce poate să ceară și să-i se ofere. El lucrează în acord cu marile comandamente ale națiunii.

Pe când la noi, tineretul se macină în cercetări suflatești și individualiste, ascunzându-se după criteriul comod al a-politicii.

Firește, lucrul acesta este trist. Prin aceste tendințe tineretul își subminează ultimul suport: baza lui de existență. Fiindcă tânărul nu trăește numai prin elanul lui spiritual și chiar dacă ar trăi, el nu trebuie să uite că e un „zoon politikon“ cum spunea Aristot, o spiță în atâtea spițe cari leagă cercul existențial și vecinic al națiunii. Să fie oare, noua organizație străjerească O. E. T. R. aceia care va mobiliza energiile tinere? Noi încercăm să, o credem și îi dăm un credit anticipat, pe care am fi bucuroși să nu-l desmintă, cu trecerea timpului!

S. P.

Hristos a înviat!

Intreaga natură îmbrăcată în strălucitoare haine de sărbătoare, concertul pasărilor din aer, adierea dulce a zefirului și clopotele bisericilor în limba lor metalică, toate ne vestesc triumfător că în această marea zi: Hristos a înviat!

Sunt aproape două milenii de când dumnezeescul prunc, născut în umila peșteră din Vitelem, a suferit pentru omenire timp de 32 de ani cele mai crâncene dureri și batjocuri zi, terminând prin a duce singur crucea — simbolul păcatului omenirii — pe muntele Golgota, unde restignit între doi tâlhari a trebuit să moară, ca prin moartea Sa, să ridice omenirea din josnicia în care se complăcea să trăiască, și să-i dea viața veșnică.

...Atunci s'a făcut întuneric mare, pământul s'a cutremurat, iar catapeteasma bisericii s'a crăpat în două.

Atâta jertfă și sbuciume n'a fost însă în zadar, căci a treia zi s'a întâmplat cel mai mare eveniment din câte a cunoscut omenirea până acum. Învierea triumfală a lui Isus din morți. El a înviat calcând printru totdeauna concepțiile lumii vechi, concepții bazate pe egoism răufate, și răsunare, »Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte« era lozinca ce conduceau lumea veche. De aceea învierea lui Isus înseamnă eternul triumf al principiului binelui și al iubirii, iar crucea pe care a fost răstignit — simbol al păcatului — a făcut o simbol al sfințeniei. — Toate imensele dureri le-a suferit Isus în nemărginita Sa iubire de oameni, pentru a învia ca la rândul lor să se iubească între ei, să fie mai buni.

Omul însă absorbit de preocupările banale ale vieții, uită aceste suferințe și în lupta lui pentru a câștiga efemere onoruri și avuții nu pregetă a restigni și azi pe Isus; căci prin orice dispreț față de înaltele Sale principii și sfintele Sale învățături batem și noi cuie în chinuțul său trup și facem să-l sângereze rănille mereu.

El însă celor ce-L batjocoreau pe muntele Golgota zicea: »Iartă-le lor căci nu știu ce fac«! Isus în nemângăita-I bunătate le-a iertat atunci, precum ne iartă și azi dacă vom căuta ca »Hristos a înviat«! să nu fie pe buzele noastre numai un indiferent salut de circumstanță, ci El să învie în sufletele noastre, căci numai atunci se vor sălășlui în noi, cele mai înalte principii ce trebuie să ne călăuzească viața: a binelui și a iubirii.

Mărioara Tomuş

O pildă frumoasă

Duminecă 14 IV. c., am fost la cercul cultural al învățătorilor în comuna Porcurea (comuna vecină cu Zarandul), unde am văzut lucruri cari mi-au umplut sufletul de bucurie și de nădejde în viitorul acestui neam. Este acolo un învățător, d. Șuțu, venit tocmai din Dobrogea — asta-i frumos — plătit cu 1700 lei lunar, care, în câteva luni de când funcționează, a schimbat cu totul vechea înfățișare a școlii: A ridicat o clasă nouă lângă cea veche, a făcut fântână, magazie pentru lemne și a sădit pomi și flori în curtea școlii. Dar a mai sădit și în sufletele oamenilor dragostea față de pomi. Aproape nu este gospodărie, în care să nu fie plantat 2-3 pomi la îndemnul acestui om. Am stat de vorbă cu mulți săteni; fiecare avea o vorbă de laudă pentru »învățătorul nostru«.

În veacul atâtor exemple deprimate pentru suflet trebuie relevată pilda acestui umil slujbaş dintr'un sat depărtat din munte, Domnule Șuțu, munca domniei tale va găsi răsplătire în ceruri.

Prof. Martin Ioan

Manifestările politice ale diferitelor partide.

Toate partidele politice desfășoară o activitate intensă, făcând adevărate curse de întrecere în enunțarea programelor celor mai captivante pentru masa poporului credul. Astfel Dl. Vaida se ia la întrecere cu vechii colegi Naționali-Tăraniști spunând că într-o viitoare guvernare ne va feriți prin formula »Numerus Valachicus«, iar Dl. Mihalache spune că fericirea noastră constă din aplicarea lozinței Statului Tărănesc. Nu mai prejos se lasă Dl. Iunian care vrea devalorizarea banilor pentru a primi pe o vacă atât cât să nu mai știm numărul. Iar Dl. Gheorghe Brătianu dorește modificarea Constituției pentru că, toate relele de care suferim pleacă dela defecțuozitatea acestei constituții. Dl. Iorga n'are nevoie de votul nostru că va veni la guvern și fără el, dar atunci nu v'a mai plăti slujbașii statului cel puțin doi ani, iar cui nu-i va plăcea se va putea arunca în mare. Dl. Octavian Goga e adeptul naționalismului integral; alături de Dl. Vaida dorește repunerea elementului românesc în drepturile sale, spunând că numai elanul unui naționalism desăvârșit a făcut Germania să fie temută de toată lumea.

Cam aceste au fost principiile de guvernământ enunțate prin diferite întruniri ținute Duminecă în Capitală de șefii partidelor opoziției. Această zgomotoasă manifestație politică îți lasă impresia unei apropiate căderi a guvernului; dar reprezentanții băncii ministeriale, manifestă un optimism chiar exagerat. Și pentru a demonstra că situația guvernului e cât se poate de solidă, Dl. prim ministru urmărește modificarea structurii actuale a senatului, prin eliminarea senatorilor de drept, cari în scurt timp vor întrece numărul senatorilor aleși. Însărcinând o comisie de juristi de a găsi o formulă în baza căreia s'ar putea efectua acest plan fără modificarea constituției.

Programul slujbelor din săptămâna patimilor în bis.ort. din Brad.

Luni, ora 7 dim. slujbă și mărturisiri, ora 7 seara Denie. Marți, ora 9 dim. Liturghie înainte sfințită, ora 7 seara Denie. Miercuri, ora 7 dim. slujbă și mărturisiri, ora 7 seara Denie. Joi, ora 7 dim. Liturghia sf. Vasile, sfințirea Paștilor și comunicarea credincioșilor; ora 7 seara Denie cu citirea celor 12 Evangheli. Vineri, ora 7 dim. Ceasurile împărătești, Paraclisul Maicii Domnului și Molitva; ora 7 seara Prohodul Domnului. Sămbătă, ora 7 dim. Liturghia sf. Vasile și la ora 5 p. m. Molitva. Duminecă, ora 3 dim. Învierea și în continuare sf. Liturghie.

Oficiul parohial ortodox Brad.

Dorim cititorilor și colaboratorilor noștri sărbători fericite!

„Săptămâna Cărții“ și nevoia de ridicare culturală a Țării.

În înalta Sa sollicitudine față de problemele culturii românești și ale difuziunii ei în masă, Majestatea Sa Regele a întemeiat »Săptămâna Cărții«, dând Uniunii Fundațiilor Culturale Regale și în anul aceasta însărcinarea de a organiza această acțiune.

Sărbătorirea trebuie să se desfășoare în toate centrele culturale din țară și încă în mai mare măsură la sate.

Trebuesc expuse pretutindeni cu precădere, operele românești clasice și contemporane.

Toate oficialitățile și alături de ele, toți intelectualii vor contribui ca interesul public să ia parte crescând la nevoia de ridicare culturală a țării.

Ateneele Culturale și „Săptămâna Cărții“

Ateneele Culturale vor fi convocate pentru a lua dispozițiunile necesare unei cât mai întinse propagande culturale în vederea »Săptămânei Cărții«.

Toate Ateneele Culturale își vor convoca de urgență comitetele pentru organizarea strădaniilor lor și pentru ducerea la bun sfârșit a acestei importante acțiuni de difuzare a cărților românești cu prilejul »Săptămânei Cărții«.

Știri de tot felul

— Apararate pentru discociația atomului. Uzina »Electroaparat«, din Leningrad, a terminat construcția a două generatoare a căror putere este de 500.000 volți și care sunt destinate institutului fizico-tehnic loffe, pentru discociația atomului.

Aparatele acestea se deosebesc cu totul de aparatele utilizate în stațiunile experimentale din străinătate. Ele posedă o altă particularitate și anume, pot fi utilizate pentru radiografierea metațelurilor.

— Tratatamentul tuberculozei osoase. Prima conferință a »RSFSR«-ului, asupra tuberculozei osoase, ținută de curând la Leningrad, s'a ocupat special de importanța intervențiilor chirurgicale în tratamentul tuberculozei osoase.

Cei mai de seamă chirurghi sovietici, cari au participat la conferință, au dovedit, prin numeroasele lor experiențe, că tratamentul chirurgical al tuberculozei osoase dă rezultate remarcabile.

— Munca silnică pentru chinitorii de animale. O lege salutară a fost votată de guvernul statului Illinois (Statele Unite). După această lege persoanele ce chinuesc cu premeditare animalele, sunt condamnați la muncă silnică pentru minimum o lună și maximum 6 luni.

Primele sentințe de condamnare au fost date; printre condamnați se găsește un avocat care și-a aruncat câinele depe fereastră. Dorința lui de a i se preschimba pedeapsa de în-hisoare în amendă, n'a fost ținută în seamă.

— Alergări de tigri. În orașul indian Allahabad s'a organizat o cursă de tigri asemănătoare curselor de câini. Pista de cursă era apărută printr'un grilaj înalt de sârmă, menit ca să zădărnicească orice încercare de invadare a felinelor pe terenul destinat publicului.

Spre a întăriți animalele, ele au fost ținute două zile fără a li se da de mâncare. Cursa, foarte interesantă, s'a încheiat cu un succes deplin pentru organizatori.

Epigramă.

Programul domnilor vaidaști:
Numerus clausus la străini
Și nullus pentru maniști!

M. I.

CINEMA „ORIENT“ BRAD

Dumincă 28 Aprilie 1935.

SERVICIUL SECRET

(Die unsichtbare front)
cu

Trude v. Molo,
Trude Berliner,
Rosa Valeti,

Rosa Valeti
Th. Loos și
Paul Hörbiger
Karl Ludvig Diehl,

FILM SENZAȚIONAL

În ziua de 30 Aprilie

MARATHON
Olimpiada dragostei

(Der Läufer von Marathon)

Regia: E. A. DUPONT

Brigitte Helm, Trude von Molo, Ursula
Grabley, Viktor de Kowa, Paul
Hartmann, Hans Brausewetter.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

CULTURA LEGUMELOR

Am mai scris odată în acest loc că, acum câțiva ani, a venit la noi în țară un mare învățat francez F. Delessi, care a trecut prin multe din satele și orașele noastre, ca să ne cunoască. La plecarea din țară ne-a spus cu multă durere și muștrare în glas, că poporul român atât de mare și de sănătos la suflet pierde pe zi ce trece din vlagă lui trupească, fiindcă se hrănește prea slab. Poporul român rabdă foame în cel mai roditor colțisor de lume, care este România! Rabdă foame, nu fiindcă n'ar avea cu ce se hrăni, ci fiindcă nu știe, cum să se hrănească. În hrana plugarului român intră prea puține legume; ori tocmai legumele sunt cele mai hrănitoare și mai sănătoase alimente. Medicii au băgat de seamă, că trei sferturi din bolile cari bântuesc azi în lume sunt datorite mâncărilor grele de carne. Cei mai mulți oameni bătrâni se găsesc printre cultivatorii de legume și printre stupari. Munca în grădina de legume fiind făcută în aer liber este nu numai plăcută și folositoare dar și sănătoasă. Dă sănătate trupului și sănătate sufletului, căci e plină de lucruri întremătoare de nădejdi.

Loc pentru cultura legumelor avem destul. Fiecare casă este înconjurată de o grădină mai mică sau mai mare, care, spre rușinea noastră, în multe părți din țară rămâne nelucrată. Folosind numai aceste grădini pentru cultura legumelor tot am putea spori venitul țării cu multe milioane de lei pe an. Noi lăsam nefolosite cele mai roditoare pământuri, în vreme ce Italienii cară pământul în spate cu sacul dela vale la deal, îl pun pe stânca goală și fac acolo grădini de te minunezi văzându-le. Dealungul Mării Mănești se cul-

tivă legumele peste bolovanii asvârliți de apele mării.

Cultura legumelor însemnează belșug. Arăt aici câteva pilde. Lângă coasta de miază-noapte a Franței este o mică insulă, Jersey, lungă de vre-o 13 Km. și lată de 7. Insula e bătută de vânturi reci. Până acum o sută de ani pământul insulei era pietriș gol, iar locuitorii trăiau foarte greu din pescuit. Peste pietrișul de acolo au adus pământ negru, de unde au apucat. Au desgropat până și morții noștri dela Plevna. Astăzi ei sunt cei mai vestiți cultivatori de legume. Scot din pământul care era numai pietriș 3-6 recolte pe an. Poți căpăta la ei mazăre în luna April și patlagele roșii în luna Mai. De pe un jugăr de pământ scot atâta venit, cât scoatem noi de pe 20 jugăre.

Tot așa, este un mic sat în apropierea Parisului, de unde acum 60 de ani se scotea pietre pentru pavare străzilor. Astăzi e acolo un colțisor de rai. Totul e prefăcut în grădină cu pomi și legume.

La noi vin în fiecare an bulgarii și se întorc toamna cu atâta agoniseală câtă face un plugar român într-o viață întreagă. Se îmbogățesc străinii din rodnicia gliei noastre! Nu stăinii, dușmanii căci mulți dintre cei veniți, nu numai că nu au nici un simțământ frumos față de acest popor și față de acest pământ, dar ne sunt deadreptul dușmani.

Cultivați legume, frați plugari, și veți avea de pe urma lor foloase ne bănuite.

Prof. Martin Ioan

Serbarea sădirii pomilor la Baia de Criș și jur.

Ocolul silvic din localitate condus de Dl. Ing. Romoșan a aranjat atât în localitate cât și în jur diferite serbări cu elevii școalelor, plantându-se peste o sută de mii de pueți de diferite esențe.

Astfel una dintre cele mai impunătoare serbări a avut loc la Baia de Criș la care a participat pe lângă elevii școlii de Arte și meserii și un numeros public. Dar timpul a fost urât plouând aproape toată ziua, elevii cât și publicul au plecat la localitatea Ursoi unde s'au plantat peste douăzeci de mii de pueți. Dl. Ing. Romoșan a arătat în câteva cuvinte bine simțite, importanța acestor plantații, atât pentru economia țării cât și pentru menținerea unui climat prielnic regiunii. Școalele primare din jur aproape toate au aranjat serbări de această formă la cari pe lângă învățătorul respectiv a participat atât personalul ocolului silvic cât și Dl. Romoșan. E de remarcat munca neprecupețită ce acest inginer secundat de Dl. Micluța o depun în serviciul interesului public și a economiei naționale.

Serbarea „Reunirea femeilor Române” Duminecă a avut loc o frumoasă serbare a-

ranțată în localul hotelului central, de către „Reuniunea femeilor Române”, la care a participat un public numeros. Dna. Grațiana Dr. Tămaș preș. societății deschide serbarea, printr'un apel adresat femeilor române, de a se solidariza în jurul acestei societăți. Părintele Florea a ținut o conferință din domeniul religiei, iar Dna. Băca și Dș. P. Popescu au conferențiat încă despre sentimentul milei iar a doua despre cel al iubirei. Elevii școlii primare sub conducerea Dnei. Stamatoiu au executat mai multe cântări.

S. T.

Plângerea Maicii Domnului

Ce se cântă în biserica noastră din Criștor în Vinerea Paștilor, la sf. Maslu, când se oficiază aceasta sf. Taină pentru toți credincioșii. Se cântă pe melodia Vistaniei de cântăreții din strană în decursul ungerii cu unt de lemn sfințit. Această sf. slujbă se face de mai mulți preoți, participând aproape toți credincioșii. Auzit-am aceste frumoase versuri pline de duioșie dela cantorul Ioan Cristea din Criștor.

Sta maica jalnic plângând,
Lângă cruce lucrând
Când Fiul se răstiguă.

O tristă și năcăjită
Era cea blagoslovită
Și plângând așa sicea:

Cum rabzi Fiul meu cel dulce
Așa chin amar de cruce?
Și ce vină ai făcut?

Tu erai la toți lumină,
Mângăirea și odihnă,
Acum ești batjocorit.

Tu ai dat la orbi vedere,
Slăbănoșilor putere
Pe bolnavi i-ai vindecat.

Ierusalimul tot știe
Pot să-ți fie mărturie,
Că nici un rău nu ai făcut.

Chiar și Pilat mărturisește,
Că'n el vină nu găsește
O, iubite fiul meu!

Oh! Când te-am născut în lume,
Lăudau toți al tău nume,
Iar acum toți te-au uitat.

Toți s'au lăpădat de tine
M'au lăsat numai pe mine
Să te plâng neîncetat.

Acum mi-am adus aminte
De-ale lui Simion cuvinte
„Că sabia m'a pătruns”

Trupul tău cel crud, în sânge,
Oh cine nu te va plânge,
Văzându-te ce-ai ajuns.

Tu ai hrănit în pustie
Mult popor precum se știe.
Dară ei ce ți-au slujit?

Fiere ți-au dat spre mâncare
Rane'n mâni, rane'n picioare
Acea ți-au răsplătit.

Ba și coasta ți-o străpunse,
De unde mult sânge curse
Și s'a vărsat pe pământ.

Cununa ta cea spinoasă
Pătrunde în a mele oase
De nu știu ce am în gând.

Văd că pieptul ți se bate
Pentru a lumii păcate,
Busele ți-or vinefit.

Ridică-ți genele tale
Deși suspinurile mele,
Că cu totul m'au slăbit.

Deși că maica ta te plânge
Că ți-ai vărsat sfântul sânge,
Măcar că ești nevinovat

Și tu ținând fript de sete
Al cerut ca să te adep,
Dară ei oțet ți-a dat.

Ce să mai știe eu de tine
Că celor ce ai făcut bine,
Cu rele te-au răsplătit

Oh, Ce fel de judecată
Se făcu așa nedreaptă,
Să mori așa chinut.

Câte maice sunt pe lume
Pătit-au rele și bune,
Dar țiul și-au apărut.

Eu nu pot să vin la tine
Că toți se uită la mine
Și mulți te-au înconjurat.

Imprejurul tău ostașii
Di' mpreună cu vrășmașii
Neîncetat te hulesc

Rabzi fiul meu iubite
Că vede al tău părinte
Pe cei ce te chinulesc.

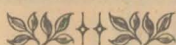
El le va plăti la toate
Pentru carele rabzi moarte
Dela neamul evreesc

Eu sunt numai o muere
Ș'am pierdut a mea putere
De când la tine privesc

Dar tu om și Dumnezeu
Mângăie sufletul meu,
Că mare-i puterea ta.

Sfârșitul în numărul viitor.

SĂPTĂMÂNĂ POLITICĂ

POLITICA EXTERNĂ.

Polonia aşteaptă

Cu toate întrevederile și informațiile culese la Varșovia, Anglia nu înțelege încă momentul critic în politica europeană și pare oarecum rezervată, față de atitudinea energică a Ducelui.

Dacă conferința dela Stressa nu va da rezultatele cari se vedeau acum o săptămână, totuși va da speranța pentru o altă conferință care va hotărî, în mod definitiv, atitudinea statelor europene față de politica izolată a Germaniei. Căci dacă Germania nu a reușit să dovedească delegației engleze, cum a declarat generalul Goering, că Germania vrea pace, atunci desigur că aceasta se datorește dorinței de expansiune economică a Reichului.

Germania este deficitară, balanța sa economică este foarte redusă; debușeele sale și cele mai importante au scăzut; o bună parte din ele au fost abandonate, statele nemai dorind nici o colaborare cu Germania, din cauza nesiguranței.

Și în timp ce marile uzine și ateliere au încetat lucrul, fabricile de muniții lucrează cu multă energie. Tunurile de toate calibrele, avioanele de vânătoare, bombardament, și recunoaștere, se fabrică cu cele mai perfecționate mașini ale tehnicii moderne.

Iată aci unul din punctele sensibile pentru Anglia, care are același flotă aeriană — 1000 de avioane — ca și Germania, oprită de a fabrica muniții și avioane de bombardament.

Tratatul dela Versailles, care conținea o clauză referitoare la dezarmare și la fabricarea munițiilor, a fost denunțat de cancelarul Hitler și serviciul militar introdus în mod obligatoriu. Germania nu a înțeles să rămâie îngădită în regulile strâmte și sufocante ale tratatelor. Hitler a trebuit să renască vechile armate și militarismul prusac. A reușit-o. Tineretul German l-a încurajat și a adoptat instrucția militară. Și în toată această chestiune trebuie văzută gravitatea unei răspunderi mari. Anglia va avea să răspundă tuturor întârzierilor. Ea ezită, așteptând poate ultimul moment, când orice speranță de tratare cu Germania se va epuiza. Dealtfel, ziarele hitleriste publică lungi articole în care Eden este criticat în mod vehement, oficioasele d-lui Hitler înțelegând prin aceasta să-și exprime indignarea față de presa sovietică, franceză, italiană și cehoslovacă, cari au comentat favorabil vizita lordului Sigilului, la Moscova.

Dar cazul Germaniei nu este izolat. Polonia a informat pe d. Eden că ea face rezerve în ce privește încheierea pactului Oriental și acordul mutual. Polonia nu va accepta niciodată acest punct de mare importanță în cuprinsul tratatelor, pentru că situațiunea ei geografică și poate tratatele secrete încheiate cu Germania, o pun în dificila poziție a unei evadări de pe acest teren lunecos, așezată între două tabere, germană și sovietică, ea nu se poate decide la clauzele acordului mutual, cari i-ar da dreptul, în cazul unui atac din partea Germaniei, ca escadrilele sovietice sau ale altui stat contractant să treacă pe teritoriul său, pentru a ajunge la Reich.

Cu toate acestea, încordarea politice europene se va atenua, datorită propunerilor Ducelui, care înțelege să supună conferinței dela Stressa, problemele Europei așa cum trebuie să le privim în realitate.

Și dacă Anglia nu va răspunde nici la aceasta, va trebui totuși, să ajungă la concluzia că războiul trebuie evitat atâta timp cât mai e posibil și cele două tratate sunt dovada.

Rezultatul alegerilor din Danzig

Orașul liber Danzig a fost primul care a știut să dea replica convenită ofensivei hitleriste. Continuând acțiunea începută, de a sabota orice operă de pacificare a lumii, Germania a căutat să reediteze în Danzig plebiscitul din Sarre.

Regimul hitlerist vrea să demonstreze că germanii din întreaga lume îl urmează.

Nu mai încapă îndoială că un succes în Danzig ar fi atras după sine reînceperea campaniei pentru Anschluss în Austria.

Germania hitleristă luptă în același timp pe toate fronturile. Duce campanie așa zisă legală (zisă numai, căci în nici una din acțiunile lor hitleriste nu uită să aplice teroarea) iar calcarea tratatului dela Versailles vrea să asigure Germaniei o ieșire în cazul unei rezistențe.

Danzig nu este mai puțin german decât Sarre-ul; totuși rezultatul plebiscitului diferă atât de mult de acel al alegerilor. Care să fie explicația? A întrebuițat Germania în Danzig mai puține mijloace de propagandă decât în Sarre? Nu, Germania a trimis în Danzig doi miniștri, a întrebuițat până la epuizare reclama desăvârșită și lipsită de orice răspundere, a încercat și teroarea într'un oraș în care populația nu mai era apărută de către o armată internațională.

S'au schimbat însă condițiunile internaționale. În timpul plebiscitului din Sarre, Germania declara că este pacifistă, că un rezultat favorabil o va satisface. Franța și celelate puteri au crezut-o. Propaganda și teroarea nu au fost în Sarre, împiedicate nici de Liga Națiunilor, nici de armata internațională și Hitlerismul a câștigat lupta.

În Danzig, condițiunile sunt însă mult schimbate. Germania își calcă toate promisiunile date și nimeni nu mai crede astăzi în discursurile pacifice ale Führerului. Patruzeci la sută din populația Danzigului nu s'a lăsat impresionată nici de reclama și nici de teroarea hitleristă, votând împotriva acestuia. Danzigul va rămâne oraș liber. Hitlerismul a primit prima lovitură serioasă care îi trunchiază popularitatea în fața maselor populare germane.

S. P.

Conferința dela Stressa

Reprezentanții diplomației Europene s'au întrunit într'o conferință la Stressa, pe meleagurile pământului italian, pentru a delibera asupra unei formule, prin care să determine Germania de a abandona politica de aventură, ce provoacă istoria tuturor cercurilor diplomatice. Germania atât prin măsurile luate de a introduce serviciul militar obligator, călcând astfel stipulațiile din tratate, cât și prin neparticiparea ei la angajamente internaționale, prin care se garantează pacea, lasă impresia că în tot momentul e gata de războiu. Această atitudine a Germaniei a nemulțumit toate cercurile diplomatice și în special pe dl Mussolini, dictatorul italian, care vedea în actul Germaniei intenția de a cuceri prin surprindere Austria.

Și pentru a preîntâmpina o asemenea eventualitate, dl Mussolini a grăbit conferința dela Stressa, unde reprezentanții Angliei, Franței și Italiei au căzut de acord ca; atunci când un stat prin calcarea tratatelor de pace ar primejdui pacea Europei, vor interveni în comun pentru a sili statul beligerant la respectarea tratatelor. Germania pusă în laja acestei atitudini și văzându-se izolată complet, a comunicat prin ambasadorul englez la Berlin că e dis-

pusă să adevie la pactul oriental prin care se garantează suveranitatea teritorială a tuturor statelor semnatare, chiar și în cazul când parte din statele semnatare ai încheia acorduri suplimentare de a se ajuta reciproc în caz de război. Cazul Franței și a Rusiei sovietice cari au încheiat un asemenea acord.

Această hotărîre a Germaniei a produs o impresie puternică în toate cercurile diplomatice, susținându-se că pacea Europei din nou e asigurată.

S. T.

Școlile și „Săptămâna Cărții“

Un gest frumos s'a ivit în multe școli, din inițiativă spontană.

Profesorii au început să recomande elevilor să-și strângă mici economii pentru ca astfel, la „Săptămâna Cărții“ să vină în grupuri și conduși de profesori să cumpere cărți bune, la librăriile festive, unde li se va acorda rabat.

Ar fi de dorit ca această inițiativă intru totul laudabilă să fie luată de cât mai mulți profesori și la toate școlile din țară. E recomandabil îndeosebi ca toate cumpărăturile elevilor cu ocazia „Săptămânii Cărții“ să se facă sub stimulentele și sub directa supraveghere a profesorilor iubitori de literatură românească.

Cronica internă

Politica și scumpirea vieții

Târziu, dar ... vorba românului: mai bine mai târziu decât niciodată. În fine, atenția guvernului, după obositoare eforturi leguitoare, s'a îndreptat cu o paternă grijă și asupra scumpirii vieții și a problemelor economice.

Această atenție, după indiciile ce le avem, pare că nu va da cine știe ce rezultate menite a descreși fruntea necăjitului consumator. Și iată de ce: chirișii, a căror contract expiră la Sf. Gheorghe, au fost încunostințați că în viitor chiria va fi sporită. E de prisos a mai spune că această sporire de chirie este rezultatul direct al sporirii taxelor pe imobile, cât și pe combustibil special pentru calorifere.

Această tendință de urcare a avut darul să pună guvernul în gardă și să se pregătească de a lua măsuri ca noile impozite să nu devină un mijloc de speculă și o sursă de venituri în plus, pentru speculatori. De fapt, speculantul pândeste orice prilej ca să majoreze prețul și să ridice prețurile chiar și la alimente cari n'au fost impuse la taxe.

Un curent contra neomasei specule ar trebui să pornească, mai ales cu concursul autorităților, pe care speculantul le invoacă mereu spe a-și justifica actul repugnant.

Dar cei dela cârmă își dau seama că spre a putea face fața nevoilor, trebuie să găsească alte surse de venituri pentru Stat decât cele de până acum, cari atingeau, în mod direct, viața de toate zilele. Odată parlamentul închis, spun cercurile conducătoare, guvernul va da o deosebită atenție problemelor economice exportului și importului cari cu toate eforturile depuse până acum se încăpățânează să rămână nerezolvate.

Aceste probleme economice, în special problema exportului, sunt de o acută actualitate. În scopul de a stimula acest export, s'au făcut și pelegrinări în apus cari au născut speranțe mari în lumea economică. Până acum aceste speranțe nu s'au realizat. Totuși, nu s'au produs nici faptele cari să le desmintă.

Dacă s'ar face mai puțină politică și mai multă gospogărie, s'ar stăvili cel puțin specula și atât e mult.

Cei în măsură a ști gândurile guvernului, ne asigură că scumpetea va fi înfrântă. S. P. B.

Bugetul sc. prim. provoacă scandal

In atenția domnului Prelect!

E vorba de bugetele școlare verificate și aprobate de către comit. șc. județean pe anul încheiat. Nu ne este de ajuns nouă învățătorilor lupta ce-o ducem cu alcătuirea și votarea lor de către adunarea generală, cât și lupta depusă în consiliul comunal pentru a se bugetă suma necesară la întreținerea școlii și ca să ni se sporească nemulțumirile și ca lupta să devină mai aprigă, vine pe deasupra com. șc. județean și'n loc ca să repare din greșalele comise de către adunările generale, deschide pur și simplu paranteza. Dealtcum noi dascălii suntem obișnuiți cu tot felul de sicălii. Dar în luptă se formează caracterele.

Și odată paranteza deschisă, atunci fie-ne îngăduit să discutăm pe această cale. Bugetele sunt verificate de către contabilul comit. șc. județean — de... on de specialitate — și'n urma referatului ce-l face, bugetul se aprobă de către comitet, fără modificări.

În realitate contabilul este suveranul aprobării bugetelor. Și dacă avem nenorocul de un contabil condus de ambiția personală în a tăia, un contabil care nu știe cum se gospodărește o școală, el însuși ne fiind familist — deci cu gospodărie — ca să știe de câte ori se trage cu bidinea până când peretele devine alb, sau de câte ori se șterge pe zi praful din odae, atunci cu siguranță că nu ne putem aștepta la ceva bun. Aceasta însă în general.

Majoritatea absolută a colegilor, din acest județ, sunt scandalizați de felul cum s'au aprobat bugetele școlare. Această nemulțumire este justificată și iată cum. La o școală cu un post, deci c'o singură sală de învățământ, condusă poate de omul zilei, s'a aprobat pentru curățirea anaulă a școlii suma de lei 1000, iar la o altă școală cu trei puteri didactice, deci cu trei săli de învățământ și-o cancelarie, plus școala de copii mici c'o sală, în total 5 săli, s'a aprobat 500 lei pentru această curățenie. Și încă o diferență între aceste școli.

La cea din urmă se țin din când în când ședințele instrucția premilitare, în fiecare seară se țin repetiții cu corul bisericesc, în sfârșit orice întrunire publică are loc aci, în timp ce la prima, nici-o deranjere.

Ori, unde e multă frecvență se face și multă murdărie. Organele de control, până la ministrul școlilor inclusiv, cer curățenie și iar cusățenie. Și e logic să fie așa. Nu ne dă voie bugetul însă, bugetul verificat și aprobat.

Și iată pe nenorocitul de învățător pus în fața unei probleme, care vrând, nevrând o rezolvă din buzunarul propriu, că'n caz contrar l-a bătut Dumnezeu, de-i vine vre-o in-

spectie. Așa-i trebuie dacă primește un salariu prea mare și-a devenit picopsit al dracului cu venitele laterale ce le are de pe urma elevilor.

O întrebare: Oare... oare care alt funcționar al statului înțelege ca din buzunarul său să facă cece face învățătorul?

Pardon! În multe cazuri percepătorul de agenție. Dar... numai el! Alte școli au un buget de toată batjocura omenească, abia întrec suma de 2500—3000 lei. Și cu această sumă și se cere să gospodărești? Strămtă minte ar trebui să aibe cineva ca să ceară o astfel de monstruoșitate!

Dar scandalul nu-l provoacă faptul că o școală are la același articol o sumă mai mare ca altă. Nu. Ci rațiunea care a intervenit la aprobarea acestor bugete. Această judecată ne revoltă. Exemplele ce-a urma le cred inutile. Sunt suficiente cele spuse mai sus.

Avem pare-mi se și noi câțiva colegi în comitetul șc. județean! Trăiesc încă pe aceste meloaguri? Și dacă da, cum au înțeles să apere școala în slujba căreia sunt puși?

Fac un apeii colegilor!

Datoria noastră față de școală ne dictează să fim mai atenți. Când viața șc. poporului a fost în pericol, atunci am înțeles să sărim până la unu. Vom mai sări și-ne vom sacrifica dacă interesul școlii va cere aceasta dela noi.

Puțin timp ne mai desparte de data tinerii adunării generale a comit. șc. județean. Și luăm parte cu toții. În mâna noastră să cadă delegația comit. școlare rurale, nu'n mâna lui badea Neculai.

Să ascultăm cu urechile noastre darea de seamă a acestui comitet și să luăm cuvântul. Să luăm cuvântul și să căutăm să îndreptăm greșelile din trecut. Nu putem admite ca școala poporului să fie supusă ambițiilor personale sau intereselor de club.

Și să avem toată încrederea în reușită, atâta timp cât în fruntea județului este un preot. Acestui preot, ci nu prefectului politic, camaradului de luptă în orice clipă la munca depusă întru regenerarea poporului românesc ne vom adresa și cred că ne va înțelege.

Ne va înțelege cu atât mai vârtos, cu cât îl știm un bun gospodar și pricepător și'n treburile școlare.

Deci, în Deva, la adunarea generală a comit. șc. jud. Băița, 16 IV. 1935.

I. C. Mârșu
inv. dir.

Știri Sportive

„Chinezul“ „G. 2. Mica“ 4:2 (1:1)

În cea de a doua Duminecă a lui April, arena sportivă din Gurabarza a găzduit pe „Chinezul“ din Timișoara, întâlnindu-se în match amical cu C. S. „Mica“. Spectatorii cari s'au deplasat la teren au asistat la o emulație din cele mai aprige, combatanți fiind de categorie diferită, primii căutând să demonstreze o clasă superioară de joc, secunzii vrând să dovedească că în fața unui adversar serios știu să se comporte cât se poate de onorabil, jucând cu mult elan și însuflețire, reușind astfel, să realizeze un rezultat măgulitor de 4:2, știut fiind că „Chinezul“ este o echipă fruntașă în clasamentul național, cu un trecut mare și glorios, iar a noastră abia născută.

Jocul este început de oaspeți, dar imediat este preluat de gazde și prin lansarea ce o face Aliman pe aripa dreaptă se ajunge la prima încercare a porții lui Schmidt, mingea mergând însă peste bară. Se succede la rând acțiunile din cele mai frumoase, iar marcarea primului punct nu întârzie c ci după o lansare admirabilă alui Aliman pe extrema dreaptă, mingea este dusă până în fața porții Chinezului și după o passă a lui Maier acesta o trimite imparabil în plasă.

Echipierii noștri joacă acum cu mai multă însuflețire reușind să se mențină în „avantaj“ până aproape de sfârșitul reprizei, egalarea venind abea în minutul 38 când Mocuța nu mai poate apăra a 3-a lovitură a inaintașilor Chinezului, Zelenak plasând frumos balonul în colțul stâng al porții.

Se mai fac câteva schimburi de atac și fluierul anunță sfârșitul reprizei.

După pauză Chinezul își pune toată ambiția în joc pentru ca să nu se trezească la sfârșit cu vreo surpriză, căci și-au dat seama că adversarul nu este de desconsiderat. Le și

reușește să înscrie încă două puncte prin Nagy. Jocul nu mai are factura din prima jumătate mai ales după ce portarul dela „Mica“ este dus pe brațe depe teren în urma unei plonjări periculoase.

Este înlocuit cu rezerva care joacă până la sfârșit.

Rezultatul de 3:1 este schimbat în minutul 37 de către Nedici printr'o frumoasă „directă“ primită dela Tăucnanu, 3:2. Se mai atacă și pe o poartă și pe alta, dar dintr'o greșală a lui Aliman care prinde cu mâna pe adversar, se acordă 11 și este transformat de Baius, tabela arătând astfel 4:2 în favorul Chinezului.

Complectul ambelor echipe au jucat ireproșabil evidențindu-se în special Sebök, Demetrovici și Zelenak, iar dela gazde Mocuța, Haiduc și Nedici.

Diverse.

C. S. „Mica“ a făcut o bună achiziție în persoana lui Nedici un jucător de reale calități întărind astfel formația locală.

Marti „Sf. Gheorghe“ echipa noastră se întâlnește cu aceea a „Reg. 93 Infanterie“ din Arad, formată din elemente de primul rang din echipele arădane, cari actualmente își fac stagiul militar.

Disputarea partidei promise să fie din cele mai interesante.

Formația „Chinezului“:

Schmidt, — Sebök, Hetzer, — Osterman, Zelenak, Demetrovici — Gruln, Baius, Nagy, Sklenarek, Szilárd.

Formația C. S. „Mica“:

Mocuța, — Zăslău, Sturek — Trifu, Nedici, Haiduc — Vancea, Maier, Aliman, Bortos, Tăucnan.

A arbitrat corect dl. Krausz, Petroșeni.

Din cauza sf. sărbători numărul viitor din „Zarandul“ va apare în 9 Mai 1935.

— Un avion își pierde bombe. În apropiere de Phoenix, în statul Arizona, s'a petrecut un accident de avion sui-generis. La o manevră a aviatorilor militari, un aviator declanșă, din greșală, pârghia care deservea dispozitivul de aruncare de bombe. Intreaga încărcătură de 12 bombe căzu dela o înălțime de 900 metrii. Pilotul a fost predat autorităților militare.

— În fericire, pe câmpul unde au căzut bombe, nu se afla nici un om.

— Expoziție de lucru manual lucrat de milionare. La New York, s'a deschis acum o expoziție în care nu s'au expus decât lucrări manuale executate de milionare. Sumele enorme, pentru intrare, sunt utilizate pentru ajutorarea șomerilor. Intrucât interesul pentru expoziție este mare, se contează pe un venit net de circa 40.000 dolari. Președinția comitetului de expoziție a fost preluat de soția milionarului Vanderbilt.

— Muzeele sovietice. Muzeul de exporturi sovietic și-a dublat colecțiile sale. Numărul obiectelor expuse atinge 10.000. Numeroși industriași, comercianți, turiști și străini vizitează sălile expoziției unde găesc o abundentă documentare asupra acivității economice din U. R. S. S.

Kryloff, directorul Epronului (serviciul de sondare) a ținut o conferință asupra cercetărilor făcute pe fundul mării. Conferința a fost urmată de proiectarea unui film arătând lucrările de sondaj făcute de spărgătorul de gheață „Sadko“

200 de desene și 60 sculptari, ezecutate de artiștii satelor din extremul nord, sunt expuse la mușeul etnografic al U. R. S. S.-ului.

În curând, se va deschide o mare expoziție de arhitectură a transporturilor pe apă. Vor figura peste 300 de modele de diferite vapoare și schițe de porturi fluviale, cât și proiecte de porturi maritime pentru Arhanghelsk, Leningrad și alte orașe.

— Moda. Trustul îmbrăcăminte din Moscova organizează expoziții de modele. Trustul de lingerie va face o casă de mode, în care trei mii de modele vor fi expuse în permanență.

Știri din Zarand

În ziua de 14 I. c. în ședința cercului Cultural „Baia de Criș“ ținut în comuna Lunca sub președ. d. Petru Incicău, d. Ioan Micu subrevizor școlar, a propus inv. prezenți să se trimeată câte o telegramă de omagiu, pentru susținerea intereselor noastre în tot momentul, atât dlui. Dr. Angelescu Ministru Instrucțiunii cât și dlui. D. V. Toni președ. asociaț. Inv.

La această propunere s'au asociat cu entuziasm toți învățătorii.

La telegrama dlui Minisiru Dr. Angelescu, s'a primit următorul răspuns - telegrafic - D-lui.

MICU, președ. asociaț. Inv.

A. Iancu, Baia de Criș

Vă mulțumesc foarte mult pentru cuvintele ce mi le-ați adresat și vă rog a exprima tuturor învățătorilor adanca mea recunoștință, asigurându-i de toată dragostea și sollicitudinea mea.

Ministru Instrucțiunii
Dr. ANGELESCU

Familia GHEORGHE ROTH anunță rudelor și prietenilor decedarea preaiubitiei și neuitatei lor fice

Elvira Kalmár
născ. Roth

în ziua de 22 Aprilie, la Arad.

Inmormântarea va avea loc în 23 Apr. la ora 5 p. m.

În numărul trecut din Zarandul s'au tipărit câteva articole fără să fie corectate. Rugăm pe cetitorii noștri cari, desigur, că au observat și dsale acest lucru, să ne ierte. Vom căuta, pe cât ne va fi cu putință să nu mai cauzăm asemenea neplăceri.